Ч. 63 (12.429). Львів, пятниця 21. березня 1930. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік LI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чертьрічне 15·00 „
Піврічно 27·50 „
Річно 55·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Даймо відповідь!

Львів, 20. березня 1930.

„Ставропигія викидає наших пластунів на вулицю!“ Така вістка рознеслася миттю серед усіх кругів українського громадянства у Львові, викликавши всюди щире й оправдане обурення. Зареагувала на це молодь, що в неділю 16. ц. м. вполудне зробила на подвірю Ставропигії поважну й гідну протимосквофільську маніфестацію, спаливши при цьому російський трибарвний прапор (який польська преса з ненависти до Українського Пласту назвала „польським державним“, накликуючи очевидно до репресій супроти пластунів польську владу). Зареагувало і старше українське громадянство, що в прискореному темпі покликало до життя окремий комітет, який поставив собі за завдання придбати для української пластової молоді у Львові власну хату.

Власний дім для Українського Пласту у Львові — це гасло, що повинно найти і певно найде якнайширший і спочутливий відгомін серед українського народу Галицької Землі. Потребу власного будинку, власної хати для нашої пластової молоді в центрі краю зрозуміють і українські еміґранти, розкинені меншими й більшими ґрупами по всіх майже державах світу. Особливо українські переселенці в Злучених Державах і Канаді, що все розуміли пекучі національні потреби старого краю і давали йому поважну матеріяльну допомогу при ріжних нагодах, поспішать, можна думати, і цим разом з обильними жертвами на Український Пластовий Дім у Львові.

Бо хто як хто, а українські пластуни і пластунки, ця справді найкраща, найідейніша частина нашої молоді, заслужили собі на те, щоби громадянство подбало для них про власну хату. Хто бачив українських пластунів при праці чи забаві, при наших національних святах-обходах чи на прогульках, у школі чи дома, той погодиться з нами, що цей молодий, надійний елемент треба нам піддержати збірним зусиллям цілого українського загалу і дати йому змогу вести свою працю спокійно й без турбот за дах над головою. А це станеться тільки тоді, коли до розпорядимости Українського Пластового Уладу віддамо власний дім.

Не можна без зворушення слухати про те, як самі ті молоді хлопці й дівчата, члени пласту, збирають і стягають фонди на будову власної домівки і скільки помисловости й рухливости виявляють у цьому ділі. З таких дрібничок, як пуделочка від пасти, зужиті почтові марки і т. п., що їх вони збирають, з сортування цинамону й інших своїх „підприємств“ ті діти зібрали за розмірно недовгий час кількасот долярів на придбання власної хати... Чиж знайдеться український громадянин чи громадянка, що не оцінилиб тої молодечої праці і святого запалу, що їх наші діти складають у справу власного дому і не поспішилиб з жертвами на отсю гарну і благородну ціль?

Український Пластовий Улад мав свою домівку в будинку Ставропигійського Інституту довгі роки, як і книгарня „Рідної Школи“. Колись управа Ставропигії, що винаймала свої салі для Українського Пласту, була зобовязалася в умові, що з поворотом Музею Ставропигійського Інституту до Львова Пласт одержить інше приміщення у величезному будинку цього Інституту. А тимчасом нинішня управа („совет“) Ставропигійського Інституту не хоче про цю умову нічого й чути і викидає сотки пластової молоді на брук. При цьому характеристична ще одна річ: справа виповідження домівки Українському Пластові перейшла у львівському суді небувало скоро, а в Найвищому Суді, де справи залягають не місяцями, а роками, вирішено її в некорисному для Пласту дусі — до одного місяця! Це повинно нашому громадянству дати теж дещо до думання.

На іншому місці нинішнього числа „Діла“ найдуть читачі поклик ширшого і вужчого громадянського комітету, що на першу вістку про викинення Українського Пласту з дотеперішнього приміщення в будинку Ставропигійського Інституту завязався у Львові з метою придбати в найкоротшому часі дім-осередок для української пластової молоді. Імена підписаних під відозвою наших визначних громадян, що самі зголосилися до праці в комітеті, повинні бути запорукою, що діло, за яке вони беруться, буде швидко доведене до кінця. Віримо, що українське громадянство, не зважаючи на важкі часи й на перетиження всякими іншими збірками, допоможе комітетові придбати Пластовий Дім у Львові. Це буде найкраща наша відповідь на московфільський визов.

Процес „Спілки Визволення України“.

БІЛЬШОВИЦЬКИЙ АКТ ОБВИНУВАЧЕННЯ.

VI. „СВУ“ і Науково-Педаґоґічне Т-во при УАН.

При Українській Академії Наук істнувало Науково-Педаґоґічне Товариство, яке теж всеціло опанували члени „СВУ“. Воно гуртувало в своїх рядах учительські сили та мало доставити на випадок зміни устрою будучому національному українському урядові кадри фахових, відданих національному вихованню, педаґоґів. На чолі тієї ґрупи, що кермувала „контрреволюційною“ діяльністю Педаґоґ. Т-ва стояв видатний педаґоґ В. Дурдуківський. В цьому товаристві — твердить акт обвинувачення — опрацьовували й передавали до шкіл методи шкідництва в школі і перетворювання її на розсадник „контрреволюційної ідеольоґії“.

„СВУ“ вела свою роботу також при допомозі підготовлювання нових „контрреволюційних“ кадрів серед молоді в школах. Такою цитаделею „контрреволюційного“ виховання була перша київська трудова школа ім. Т. Шевченка, якої керманичем був В. Ф. Дурдуківський. Ця школа мала бути обсаджена виключно такими учителями, що належали до „СВУ“. Була вона зразковою і славилась як така по всій Україні. Тому то її відвідували численні екскурсії з цілої української території. Всі екскурсії, що попадали до трудової школи ім. Шевченка, підпадали сильно аґітаційним впливам Дурдуківського і його товаришів. У Дурдуківського та його школу всі вірили, бо він здобув славу найкращого педаґоґа. Тому то йому було легко ширити свою протирадянську ідеольоґію.

Всі ті твердження акту обвинувачення побудовані на зізнаннях самого Дурдуківського, а далі Гребенецького, Заліського та Доги. Ось зразок зізнань Дурдуківського, цитованих у акті обвинувачення:

„За центральне місце, де найбільше працював я, як педаґоґ, де найбільше виявив свою роботу серед молоді, я вважав і справді мав за форпост своєї антикомуністичної педаґоґічної роботи, звідкіля мій вплив широким струменем розпливався по всій Україні й навіть поза її межами, була моя, як я її називаю, перша українська трудова школа ім. Т. Шевченка“.

У школі мали вживати навіть таких засобів, що молодь „контрреволюційних“ українських батьків виділювали в окремі відділи, щоби таким чином тим свобідніше виховувати її в дусі ідеольоґії „СВУ“. — На учительських фахових конференціях дискредитували там свідомо радянські шкільні підручники та методи навчання рекомендовані шкільною рад. владою. Про свою роботу серед екскурсантів, що знайомились зі школою, В. Дурдуківський мав зізнати:

„Іноді, в залежності від складу відвідувачів, я переходив і до прямої гострої критики основ комуністичного інтернаціонального своєю суттю виховання. Скажу просто й рішуче, що майже всі мої відвідувачі виходили зі школи, або з переконанням, що інтернаціональне виховання шкідливе з педаґоґічного боку й неможливе в практичній дійсності, або, принаймні, з великими сумнівами щодо основного принципу комуністичного виховування, виходили з наміром провадити у своїй роботі не основний принцип радянського інтернаціонального, а „СВУ“-ського національного виховання. Я зустрічав повну прихильність у своїх відвідувачів до моїх розмов і критики; я досягав цілком свого — викликав у них незадоволення з революції і радвлади, своїм громадським і педаґоґічним авторітетом підтримував і поглиблював у них це незадоволення, приводив їх до впертої боротьби з радвладою, з новою революційною школою, за стару ідеольґію“...

На підставі таких зізнань акт обвинувачення твердить, що в шкільній ділянці члени „СВУ“ свідомо перекручували зміст усіх розпоряджень радянської влади і таким способом ширили „зловмисно контрреволюційне шкідництво“ та вели найбільше руїнницьку щодо своїх наслідків роботу.

VII. „СВУ“ і видавництва.

Члени „СВУ“ надавали велику вагу друкованому слову і тому використовували всі „леґальні можливости“, щоби внести свої тенденції в радянську літературу. В цілковитому розпорядженні членів „СВУ“ було київське видавництво „Слово“, що було під кермою Голоскевича.

Акт обвинувачення каже, що „використовуючи леґальні можливости“, „СВУ“ вживала такої тактики: 1) навязувала зносини з видавництвами, намагаючись увести туди своїх людей, щоби видавати за допомогою тих видавництв потрібні „СВУ“ книжки й пропускати до радянських журналів твори, які теж відповідали завданням „СВУ“; 2) засновувала літературні гуртки, в яких проводила ідеольоґічне оброблювання членів для „СВУ“; 3) переводила індивідуальну підготовку деяких літератів для своїх цілей.

Притримуючись такої тактики „СВУ“ вдалося впровадити до „Державного Видавництва

ДО ВІДОМА НАШИМ ПЕРЕДПЛАТНИКАМ. Усім, що залягають з передплатою „Діла“, висилаємо сьогодні почтові картки з виказом їх залеглостей по кінець березня 1930, із просьбою вирівнати ці залеглости якнайскорше. Маємо повну надію, що наші післяплатники вирівнають свої залеглости, в інакшому випадку ми приневолені здержати їм висилку часопису.

України" таких своїх людей як К. Шило, В. Дога та Г. Іванция.

VIII. „СВУ" й кооперація.

В кооперації „СВУ" мала теж свою групу, завданням якої було вести систематичну розкладову та розхитуючу радянське господарство роботу. Особливо богато праці та зусиль зужила „СВУ" на те, щоби опанувати „Київський Кооперативний Інститут" і зробити з нього твердиню протирадянського кооперативного руху. Кооперативною групою „СВУ" кермував професор „Київ. Коопер. Інституту" Болозович.

IX. „СВУ" й провінціональні її філії.

Акт обвинувачення твердить, що „СВУ" не обмежувалась тільки до діяльности в Києві. Навпаки, вона намагалась поширити її якнайдалі по всіх замітніших провінціональних осередках на Україні. Філії „СВУ" були зорганізовані в Одесі, Дніпропетровську, Чернігові, Полтаві, Миколаєві та Винниці. Інших місцевостей акт обвинувачення не називає.

В Одесі організував філію „СВУ" Ніковський, а на чолі її стояв проф. М. Е. Слабченко. Там „контрреволюційна" робота велась у Науковому Т-ві. Центром такоїж діяльности у Дніпропетровську був Інститут Народньої Освіти. Дніпропетровську філію „СВУ" мав зорганізувати акад. С. Єфремов. У Полтаві організував філію теж Єфремов, а кермував нею Товкач. Зновже в Чернігові організатором філії „СВУ" був Г. Холодний. У Винниці на чолі філії стояв директор винницької філії „Всенародньої Бібліотеки України" Отамановський.

* * *

Акт обвинувачення кінчається окремим розділом п. н. „Банкроцтво „СВУ", в якому виписані похвальні дітирамби на адресу комуністів, пролетарської диктатури та їх непомильности. Тут наведені також цитати з зізнань акад. Єфремова, Ніковського, Дурдуківського та Підгаецького, в яких вони висловлюють „жаль" з приводу своєї діяльности в „СВУ".

ХІД ХАРКІВСЬКОГО ПРОЦЕСУ.

Ще один епізод з переслухання акад. Єфремова.

При кінці судової розправи з дня 12. березня голова суду **Приходько** поставив акад. Єфремову таке питання: „Скажіть, які найголовніші девізи „СВУ"?

На це акад. **Єфремов** відповів: **ТЕ, ЩО ДЕРЖАВА НАД ПАРТІЄЮ Й НАЦІЯ НАД КЛЯСОЮ".**

На розправі 13. березня переслухували ще додатково акад. Єфремова. А саме голова суду Приходько спитав його, як він оцінював радянський устрій по смерти Леніна.

Єфремов мав відповісти, що він думав, що „можуть настати тяжкі часи для радянської держави та можуть бути деякі непорозуміння між проводирями, що їх стримував авторитет Леніна, та що через ці непорозуміння становище радянського устрою може бути підкопане".

Тут Приходько для підкреслення „контрреволюційности" Єфремова відчитує з його щоденника таке місце:

„Лад, який повстав, у кращому разі від Миколи ріжниться тим, що немає царя Миколи второго, а на це місце став Микола III. — Ленін із червоною аракчеївщиною, яку він здобув, як політику".

(Подано вірно за „Пролетарською Правдою" з 14. березня).

* * *

По Єфремову зізнавав на розправі 13. бе-
резня обв. Ніковський. Він виголосив велику
промову, початку якої ми не маємо, бо радян-
ська преса з дати 15. березня до нас не прий-
шла. Друга частина тієї промови та відповіди
Ніковського на запити обвинувачів, прокура-
тури і членів суду — перед нами. Все це опублі-
коване у „Пролет. Правді" з дня 16. берез-
ня ц. р. За нею й ми подамо ці зізнання.

Переслухання обв. А. В. Ніковського.

Обвинувачений Ніковський не відповідав
тільки на питання суду як акад. Єфремов, але
почав свої зізнання цілим експозе, в якому зма-
лював історію своєї діяльности. Щойно по цій
промові, виголошеній 13. березня, послідували
на другий день, 14. березня, його відповіди на
запити. Як зразок звідомлень з процесу, які ви-
ходять зпід пера комуністичних публіцистів,
подаємо за „Пролетарською Правдою" з 16. бе-
резня кінець промови обв. Ніковського, виголо-
шеної на вечірній розправі харківського суду
13. березня.

Зізнання Ніковського у світлі комуністичного судового справоздання.

„1924 року — читаємо у „Прол. Правді" — Ніковський „пірвав" з Петлюрою. Він поїхав до Берліна й почав провадити переговори про повернення на Радянську Україну. Коли про це дізналися у Варшаві, прибула ціла делегація: В. Василько, Смаль-Стоцький, А. Шульгін, які почали агітувати.

Шульгін зазначив: „Ви повинні стати на ту позицію, на яку став Єфремов — себто, використовувати можливості культурної праці в УСРР і чекати, коли більшовиків на Україні не стане й виникне змога для роботи українських громадських організацій". Взагалі Єфремова, „що не йде ні на які компроміси з більшовиками", ставили за приклад для всієї української буржуазної інтелігенції, яка залишилась в УСРР. Саме на таких людей, як Єфремов, контрреволюційна еміґрантщина покладала свої надії. Шульгін гадав, що вже утворено якийсь „всеукраїнський фронт" проти більшовиків, що Петлюра змінив своє ставлення до гетьманців, доказом чого є те, що на мінзаксправ призначено Токаржевського.

Очевидно, місія делеґації закінчилась позитивно, бо сам Ніковський визнає, що він обіцяв не йти до змінов іхівців і не виступати публично проти УНР. Незабаром обвинувачений дістав пашпорт і вирушив на Україну.

В непевному настрої, наляканий балачками, ніби радянська влада на кордоні захоплює всіх еміґрантів і висилає їх на Сибір, Ніковський, несподівано для нього самого, прибуває до Києва. Не маючи кватири, він оселився у Єфремова. Ніковський розповів гостинному господареві про стан за кордоном, заявивши, що українська еміґрація розкладається. Петлюру Ніковський характеризував, як людину морально не стійку, не міцну й до тогож хитромудро політиканську, що „в кожній справі взагалі любить чухати праве вухо лівою рукою, себто „не просто підходити до кожної справи"... „людину — не організатора з природи до такої міри, що, мабуть, він свиням не міг би дати їсти, а не

те, щоб заправляти військовими, чи міністер-
ськими справами". Взагалі Петлюра не обєдну-
вав, а сварив своїх еміґрантів. Саме через це
УНР програло політичну й військову гру.

Єфремов зі свого боку скаржився, що київ-
ський БУД розклався, головно через змінов іхів-
ство, через те, що Дорошкевич, Гермайзе та
інші відійшли — від „Братства" й пішли робити
до більшовиків, „засвоївши до того не тільки
ідею, але й більшовицьку тактику". Потім спів-
розмовники оцінювали загальне становище У-
країни. Єфремов висловив той погляд, що коли
створити „органічні сили на Україні, то вони
зможуть повалити більшовиків. Цьому, мовляв,
сприяє ще й те, що й економічна Україна проти
них".

За тиждень після приїзду Дурдуківського — їхнього спільного знайомого, відбулася вечірка, де був, між іншим, Гребенецький, а також і кілька педагогів. Закордонний гість знову зробив доповідь. Після вечірки Єфремов просив Ніковського надалі не так рішучо критикувати Петлюру, бо „його всі вважають за якогось героя". Ніковський зважив на прохання Єфремова і в дальшій зустрічі не так правдиво малював особу Петлюри, причому кожного разу неґативні фарби блідли, в той час, як „позитивні" робились яскравіші. Кінець-кінцем Ніковський відображав Петлюру вже як справжнього державного українського діяча.

Єфремов та його приятелі чекали на якусь кризу, сподівалися, що опозиційна боротьба компартії приведе до того, що комуністи „перегризуться", сподівалися на ускладнення міжнародніх взаємин, отже, готувалися до того, щоб політичний катаклізм, — а він, на їхню думку, повинен був за всяку ціну настати, — не захопив їх раптом.

Ніковський висунув думку, що „на всякий випадок" треба сконсолідувати сили української інтеліґенції, що працює на культурному фронті та не підкорилася більшовикам, що треба, мовляв, зорганізуватися, щоби бути напоготові, якщо колесо історії повернеться в бік, сприятливий для української буржуазної інтеліґенції. Так утворилася „СВУ".

Насамперед, прозондували ґрунт у Києві й виявили, що тут є певна ґрупа осіб, „з якими можна говорити не боячись", яких можна зорганізувати. Потім Ніковський поїхав до Одеси й там схилив вступити до організації Михайла Слабченка та Панченка-Чаленка. Обидва пропо-

---

ФРАНЧЕСКО ДАЛЬ АНҐАРО.

Пошлюбна подорож.

2. Клявдіна і Джорджо.

З цієї розмови можете знати менше-більше, які то були мої герої.

Клявдіна була багатою по спадщині; жила в Міляно під опікою й наглядом якоїсь скромної своячки, бо була круглою сиротою. Була освіченою дівчиною, як це й личить у наших часах, вміла грати трохи на фортепяні, добре танцювала, говорила франц. тарабарщиною, працювала мало, а читала багато. Читала, як ви це певно собі уявляєте, всякі нові романи, що їх плодовитий Париж з місяця на місяць, з дня на день, в оригіналах і перекладах, викидає із своїх друкарень за примхами змінчивої моди.

Під оглядом літератури Міляно є ще французькою сферою впливу, а навіть я міг би побитись об заклад, що в Франції є деякі провінції, куди літературні новости столиці доходять багато пізніше як до Міляна й де приймають їх з меншим захопленням.

Клявдіна була саме одною з незвичайно завзятих читачок нових романів; а в тім часі, себто перед кількома роками, романи повні пригод на морі читали більше як інші завдяки подорожам капітана Мерієта й його фантастичним картинам пригод серед моря. Дівчина, що мала незвичайно бистру уяву, блукала з письменником по широких морях, переживала бурі й катастрофи кораблів, лежачи на своїм ліжку або простягнувшися на мягких фотелях. Життя в Міляні звала гнилим і одноманітним життям, тужила за морем і вважала себе адібною дати світові одну морячку, відважну й непохитну, як славні морські розбійники Купера чи Ежена Сі.

Кілька разів прохала свою стару тітку, щоби поїхала з нею до Венеції чи до Ґенуї, але не на те, щоби подивляти площу Сан Марко чи палату Деі Дорія, лише щоби побачити, як „у часі бурі море піднімає свої пінисті хвилі аж до зір", як то вона звичайно казала. Одначе опікунка, яка в усім іншім вволяла її волю, ніколи не хотіла задовольнити дивної забаганки сестрінки; щонайбільше поїхала з нею оглянути озеро Комо й вперше відважилася його переїхати. Але на нещастя Клявдіни, того дня озеро було спокійне й ясне як зеркало. Отже не було нічого, що зворушило би бурхливу уяву малої дурненької; тому, повернувши до Міляно, сердилася на гарну погоду й на свою погану долю, яка не хотіла їй зробити приємности й наразити її на грізну бурю.

Але дівчина була дуже бистра.

— Коли та проклята стара — говорила до себе — не хоче поїхати зі мною до якоїсь пристані, то згоджуся на першого стрічного мужа, під умовою, що поїде зі мною в подорож по морі.

Цього разу доля була їй прихильна. Молодий ґенуєнець, дуже милий поет, написав оду до бурей і переклав уже може десятий раз, як це тепер звичайно робиться, першу пісню „Корсаря" Байрона. Розпитувалася про нього й довідалася, що він був сином капітана корабля, одинаком, що був від кількох літ сиротою внаслідок бурі, яка забрала йому батька десь коло побережа Балтійського Моря. Клявдіна не сумнівалася, що син моряка певно унаслідив батьківський хист, тимбільше, що перші вірші, які написав, були віршами про море. Уложивши собі в уяві роман, написала до поета лист повний захоплення, яким поклала перші підвалини доброго подружа.

Джорджо Фіокарді приняв той лист з милим вдоволенням, яке є зрозуміле в молодого автора; поїхав до Міляно немов на те, щоби переговорювати в справі нового накладу з якимсь видавництвом, але по правді, щоби пізнати свою будучу музу та сказати їй особисто тих тисячу й одну річей, яким натхнуло його облесне самолюбство. Спершу поведінка Джорджа не розвіяла надії, які Клявдіна на нього покладала, або, сказавши точніше, він радо захопився ідеями молодої дівчини у своїй податливости, яка є вповні зрозуміла в закоханого й в поета. Але по правді його вдача не була такою, якою здавалася. Співав він про море з такої-же примхи, з якої й шкільний вченик сьогодні хвалить зиму, а завтра літо, лише коби писати вірші: подивугідна вченість, яку наші вчителі реторики вміють у нас вбоїти на основі страшних вправ, яких не розуміє ні той, що їх завдає, ні тим менше той, що їх виробляє з обовязку пильного ученика.

(Продовження буде.)

ацію Ніковського щодо утворення підпільної контрреволюційної організації зустріли надзвичайно охоче й дали на неї свою принципову згоду".

Ось як передає промову Ніковського радянський справоздавець. Завтра подамо фрагменти дальших зізнань Ніковського, зложених перед судом 14. березня.

Харківський процес у радіо.

Зізнання обвинувачених Товкача, Володимира Чехівського, Миколи Чехівського, проф. Гермайзе і студ. Павлушкова.

Дня 16. березня пополудні деяким нашим радіоаматорам удалось почути фраґменти зізнань Володимира Чехівського. Цей обвинувачений говорив майже дві години, відповідаючи на всі питання прокуратора з гідністю. У своїх відповідях він виразно заявив, що національна політика радвлади не вдоволяє українські національні елементи і тому він був одним з тих, які намагались здобути для України більші права. Прокуратор перериває відповіди В. Чехівського цинічними підгуками; між іншим ось якими дотепними: „Якже ви, як марксист, могли помирити марксизм із християнізмом?".

Обвинувачений відповідає: „Християнізм і марксизм це дві окремі справи, які з собою не мають нічого спільного, але й не виключають себе і я, хоч марксист в економічних питаннях, уважав за потрібне піддержувати українську автокефальну церкву".

Між прокуратором і обвинуваченим вивязується релігійна дискусія. Чехівський (б. голова всеукраїнської церковної ради) відповідаючи на насміхи прокуратора над релігією, заявив: „Ніхто не в силі вбити в людині релігійних почувань. Ці почування тісно звязані з людською натурою і навіть комуністи на дні душі мають релігійні почування. Я боровся і буду боротись проти безбожників".

Прокуратор питає, з яких причин автокефальна церква відноситься ворожо до радянської влади. Обвинувачений відповідає: „З національних і релігійних причин автокефальна церква не може помиритись з більшовизмом".

Після цього прокуратор прочитав уривки зі статтей Леніна про релігію.

Прокуратор трактує відповіди обвинуваченого з гумористичного боку і засипує його цинічними питаннями, з яких деякі тільки вдалось почути, напр.:

„Яке ваше відношення до Катерини II. і Петра Великого?" і додає: „Хоч, що правда, ці особи в нас посад не займали так як ви".

В. Чехівський мовчить, публика на салі регочеться.

Ці цинічні підгуки прокуратора та реґіт комуністів із публики так схвилювали вкінці обвинуваченого, що він закінчував свою промову зворушений і зденервований до краю. Останніх його слів не можна було почути, бо будапештенська стація (спів) перешкодила.

Обвинувачений Микола Чехівський зізнавав 17. березня. З початку зізнань він признавався до солідарности із українським національним визвольним рухом, але при кінці відповідей, М. Чехівський заломався і признавав, що більшовики частинно вдоволяють політичні й культурні потреби українського народу.

Обвинувачений Товкач із Полтави признався, що мав звязки з Єфремовим, що Єфремов приїздив до нього до Полтави у справі дослідів над творчістю Панаса Мирного. Тоді Товкач познайомив Єфремова із полтавськими націоналістами і вони того дня зорґанізували в Полтаві філію „БУД"-у. Єфремов виголосив промову на засіданні полтав. філії „БУД"-у, кажучи між іншим: „Більшовизм внутрішньо ламається, радянська влада не видержить натиску капіталістичного окруження і ми мусимо орґанізувати українські національні сили на мент перевороту. На еміграцію ми не можемо покладати надій, бо емігранти пережерлись між собою так, що не творять ніякої сили. Ці сили ми мусимо створити на місцях".

Прокуратор питає обвинуваченого: „Чи ви громадянин Товкач, знаєте, що Старицька-Черняхівська була хоч один день прихильно настроєна до радянської влади?"

Обвинувачений Товкач відповідає: „Я з Черняхівською говорив у житті тільки двічи і про її відношення до радвлади нічого не знаю".

Ці зізнання що хвилини переривають інші радіостації і тому, очевидно, це тільки нічим не звязані фраґменти.

Дня 18. ц. м. пополудні можна було чути зізнання студ. Павлушкова.

Прокуратор питав його: Чи професор Гермайзе викладав в київськім „ІНО" про часи УНР і чи творив між студентами культ отамана Петлюри? Обвинувачений відповідає: „Професор Гермайзе викладав тільки про XVIII. століття, а культу отамана Петлюри не потрібував насаджувати, бо цей культ виростав сам стихійно".

Прокуратор питає: Яку форму державної влади хотіли ви завести по упадку більшовизму?

Обвинувачений Павлушків відповідає: „Виборний гетьман із військовою диктатурою".

Обвинувачений Гермайзе, соц.-дем., зізнав, що повстання приготовлялось „проти півночі", тому, що радянська влада є окупаційна.

Прокуратор питає: „А чи німецькі війська не були окупантами?".

Обвинувачений: Німці були нашими союзниками.

Прокуратор: Таж ради вибирає сам нарід на місцях.

Обвинувачений: Але по наказу з Москви. Радянська влада не є українською владою.

Далі обвинувачений зізнає, що майбутня влада, яка мала прийти по упадку більшовиків, не булаб буржуазною, вона зберeглаб 8 годинний день праці робітникам, але фабрики і земля сталиб приватною власністю, крім тих фабрик, які збудувала радвлада, а ті сталиб державною власністю. Селяни малиб право на 50 десятин землі приватної власности. (Публика перериває зізнання вигуками і прокуратор дзвонить і закликає публику до спокою.)

Мусимо зазначити, що імени останнього обвинуваченого не вдалось виразно почути і що його зізнання були часто перериванi, тому не можна було точно ствердити, чи всі ці зізнання давав проф. Гермайзе чи інший обвинувачений.

З волинського виборчого фронту.

Луцька повітова нарада.

В неділю, 16. березня, відбулася в Луцьку повітова виборча нарада Українського Національно-Демократичного Обєднання. В нараді взяли участь представники „ґмін" (волостей) і поодиноких більших сіл; усього понад 50 людей. Були селянські делеґати з найдальших закутків повіту. Нарада відбувалася під головуванням п. посла Заваликута, який у півтретя-годинній промові яскраво зясував значіння виборів, посольську працю й виборчу техніку. Голова повітового комітету п. В. Островський зреферував програму УНДО та його тактику, вияснивши, чому селянство Галичини так масово голосувало в 1928 році на листу ч. 18 та чим є для українського селянства УНДО.

Селянські делеґати повіту одноголосно заявили, що все свідоме селянство буде голосувати на листу бльоку національних меншостей, і просили, щоби посли й сенатори з Української Парляментарної Репрезентації відбули віча по всіх більших селах. Обрано повітовий виборчий комітет на чолі з п. послом Заваликутом.

Перші ластівки.

Зпосеред селян, що були на виборчій нараді в Луцьку, поліція задержала біля воєвідства трьох, при чому двох передано до повітової команди поліції. На негайну інтервенцію посла Заваликута у воєвідськім слідчім уряді заявили, що сталася помилка. Десь, мовляв, був напад і грабунок, а ті, яких затримано, трошки подібні до описаних пошкодованими напасників. Ми охоче повірилиб у це, колиб наших селян не питалися про виборчу нараду — хто й що, говорив. Але ще гірше: селянам погрожували, щоб не „рипалися" й на наради не ходили. Цей факт ясно свідчить, що маємо до діла з пляновою акцією супроти виборців з цілковито ясною метою: залякати наших селян і цим унеможливити виборчу акцію.

Наші посли повиннiб негайно звернути увагу центрального уряду на започатковану виборчу пресію по зразку 1928 року. На щож тоді ухвалений соймом і сенатом закон про чистоту виборів?

Можна лише одно сказати, що подібні пресії не спинять нашого селянства у боротьбі за свої громадянські права.

Небіжчики проснулися.

Перед кількома днями відбули нараду луцькі росіяни й малороси, що теж мають свою листу ч. 20. Зібралося біля десятка цих „діячів". Ні одного селянина ні притягти ні позичити не вдалося. Цікаві для росіян були висліди попередніх виборів 1928 року. Виборчі комісії напр., виймали з коверти одинокий „голос" 20-ки, і всі реготалися. „Це батюшки голос!". „Один, але вeрний".

Так осмішували себе деякі священики „рускої культури" з місцевих „крестян". Але найдивніше, що вони не бачили ні свого смішного положення ні тієї безодні, яку витворювала ця двацятка між ними та їхніми парохіянами.

Очевидно, нарада рновців знову має на меті „пошити в дурні" подібних „русских людей" з місцевих „крестян".

Виборець.

Німецько-польський торговельний договір.

Дня 17 ц. м. у Варшаві підписано німецько-польський торговельний договір.

ЗА ОКЕАНОМ.

Обєднання на старий край.

В січні ц. р. мало американське Обєднання 2.745.84 долярів приходу зі збірок американської української еміграції на потреби старого краю. З тої суми вислано: на Дім Українських Інвалідів у Львові 1.100 дол., на допомогу інвалідам 300 дол., на Рідну Школу 500 дол., на сироти 100 дол., на ремісничу бурсу у Львові 100 дол., на Т-во „Просвіта" у Львові 50 дол., на краєву пресу 50 дол., письменникам 50 дол., студентам у Подебрадах 25 дол.

Інститут „Просвіта" у Вінніпеґу.

Інститут „Просвіта" у Вінніпеґу", про ювилейне свято якого писали ми перед кількома днями — це установа тамошніх українців католиків. Зорганізовано її тому 14 літ за почином о. Оленьчука. За 14 літ вінніпеґський Інститут „Просвіта" сплатив майже увесь довг за свій дім, який виносив 70.000 дол. При інституті „Просвіта" є такі установи: Рідна Школа, Молода Громада, Студентський Кружок, Наша Дума, Драматичний Кружок, бібліотека. Постійно працює в тих ділянках установи 5 платних сил. Загалом Інститут за 14 літ мав 200.000 дол. видатку. Тепер Інститут „Просвіта" хоче будувати новий дім, якому, як казав посадник Вінніпеґу на святі, готові дати свою поміч і канадійці. Головою Інституту „Просвіта" є гром. Ф. Крайчак, секретарями гром. П. Теслюк і А. Крушельницький, скарбником гр. Д. Химко.

Американці студіюють в Ню Йорку українську культуру.

Добра слава про українське мистецтво розходиться митю по Америці. Дня 15. II. ц. р. група американців у числі около сотні із стейту Мишиґен прибула до Ню Йорку, аби тут приглянутись ріжним расовим ґрупам та пізнати їх культуру. Повідомлений наперед про це Український Хор, що гуртується коло української католицької церкви св. Юрія, рішив запродукувати гостям українську пісню. І так відбувся в церковній галі при 7-ій вулиці наборзі складений концерт. Виступив цілий мішаний хор і окремо ще молодечий хор в народніх строях. Добір пісень під умілим проводом п. Теодора Онуфрика був дуже влучний: церковні богослужебні напіви, народні обрядові пісні і воєнні визвольні та боєві грімкі кличі. Все те творило чудову гармонійну цілість і вправило гостей у правдиве захоплення. А що це було перед святом, то й українська громада прибула у великому числі, щоби приняти гостей з далеких сторін. Вияснення давав по англійськи д-р Льонгин Цеґельський, вплітаючи в пояснення пісень також їх мотиви, чим надзвичайно заінтересував чужинців. Наче повість слухали вони про змагання України до волі і про наші надії в теперішньому часі. Одного жаль, що школа національного танку Василя Авраменка не могла виступити з танком, бо мистець поїхав до Пітсбурґа, а його заступники не мали часу наладити все самі до виступу.

Український радіо-концерт в Рочестері.

Рочестерська українська мандолінова орхестра під управою Льва Сорочинського відограла в неділю 23. лютого українську програму через радіо із стації ВГАМ, Рочестер, Н. Й., в год. 12.30—1 пополудні. Програма була така: „Гей нумо, хлопці, до зброї"; „Тихо Дунай воду несе"; „Ой зза гори"; вступ і арія „Місяцю ясний" з опери „Запорожець за Дунаєм" (сольо п. М. Климців); „Женичок бренчичок"; „Уже літ двісті"; „Антін і коза"; „Ой ішов я 4 милі лісом" (сольо п. Ю. Січинська); „Гопак". При фортепяні п. С. Климців. Орхестра складається з двацяти осіб.

Ситуація в Бесарабії неясна.

З Букарешту пишуть: Командант III. корпусу в Кишиневі ґенерал Драґу мав нараду із міністром війни у справі положення в Бесарабії Таксамо шеф ґенерального штабу Самсонович мав із міністром декілька нарад у цій справі. Принцреґент Микола дістав поручення студіювати політичну ситуацію в Бесарабії. В Букарешті панує переконання, що ситуація в Бесарабії дуже неясна та що можна сподіватись антикомунських заворушень.

На Пластовий Дім у Львові.

Поклик до українського громадянства.

На Український Пласт упав важкий, болючий удар. Сеніорат Ставропигійського Інституту у Львові судово виповів Українському Пластові наєм домівки в камяниці при вул. Бляхарській.

Тисячі українських пластунів і пластунок у городі Льва в найблизчих днях опиняться без пластової домівки, в якій містилася Верховна Пластова Команда, де зосереджувалося й кипіло пластове життя, де збиралися щодня сотні молоді. Це грозить розвалом цілого Пластового Уладу, а зокрема винищенням пластового життя в столиці краю, бо в українських установах у Львові нема відповідного льокалю, який був би пригожий для пластової домівки, а з чужинців ніхто на таку ціль свого льокалю не винайме.

Яке велике значіння має пласт для виховання української молоді, не треба й згадувати. Знають це найкраще родичі й опікуни пластунів, знають і посторонні, які бачать наших пластунів і пластунок при всіх святочних національних обходах, у пластових таборах, на прогульках або при сповнюванні гуманітарних обовязків.

Пласт — це найкраща школа, в якій виховуються наші наймолодші на здорових духом і тілом членів нації, це школа, в якій наші діти від наймолодших літ добровільно перебирають на себе організаційні обовязки і вчаться підпорядкувати своє „я“ та узгіднити свої ідеали, змагання і працю з ідеалами і змаганнями загалу, це школа розумної індивідуальної самостійности в рамцях добровільної організованости й дисципліни. Пласт — це необхідне доповнення домового і шкільного виховання, це кузня, в якій виховуються крицево незломні характери, що змагають до сонця, правди й волі.

Цю школу характерів, цю кузню нового громадянина хочуть знищити ті, що насильно відбирають домівку, в якій зосереджувалося ціле пластове життя. До того не може допустити українське громадянство, яке мусить у найкоротшому часі подбати за нову домівку для Українського Пласту.

Нема такої жертви, якої не принеслиб родичі для своїх дітей і нема такої жертви, якої не могла би принести нація, коли йде про будучність наймолодшого її покоління, а тимсамим про будучність її самої.

Український Пласт мусить одержати домівку, з котрої ніхто не посмів би вже його викинути, в якій наші діти булиб у себе дома, а не в комірнім, на ласці й неласці недобрих людей. Власну домівку Українському Пластові мусить дати українська суспільність. Це не жертва, але сповнення конечного обовязку нації супроти свого наймолодшого покоління, а в дальшому й супроти себе самої.

З тою метою завязався у Львові Комітет, який рішив вибудувати або купити відповідний дім для Українського Пласту. Це завдання мусить бути в найкоротшому часі сповнене збірними зусиллями й жертвами цілого українського загалу.

Віримо, що не буде ні одного українця, ні одної українки, які не причинилисьб негайно своїми жертвами до будови чи радше купна дому для Українського Пласту.

Український Пластовий Дім у Львові буде найкращою відповідю українського громадянства на викинення наших дітей на вулицю.

Датки на Дім Українського Пласту просимо слати на адресу: Кооперативний Банк „Дністер“ у Львові, вул. Руська ч. 20, вкладкова книжочка ч. 15.000.

ВИКОНУЮЧИЙ ВИДІЛ КОМІТЕТУ:

Модест Каратницький, емер президент суду — голова; Ярослав Колтунюк, дир. „Дністра“ — заст. голови; Ірена Павликовська — касієр; д-р Мирон Коновалець — секретар; д-р Іван Німчук — прес. референт; д-р Дмитро Левицький, посол; о. Тит Войнаровський, мітрат; д-р Маріян Паньчишин, лікар; Северин Левицький, проф.

КОМІТЕТ:

Сен. Галущинський Михайло; ред. Голіян Роман; д-р Джоховський Степан; дир. Зайчківський Микола; д-р Ільницький Володимир; інж. Кисілевський Володимир; дир. Кузьмович Володимир; посол о. Куницький Леонтій; Левицька Іванна; пос. Луцький Остап; д-р Макарушка Любомир; сен. д-р Макух Іван; інж. Мельник Андрій; інж. Павликовський Юліян; пос. Палій Дмитро; інж. Палій Андрій; д-р Річинський Арсе; інж. Сербин Андрій; д-р Старосольський Володимир; авт. Терлецький Михайло; д-р Тисовський Олександер; дир. Шепарович Юліян; д-р Шухевич Степан.

•

На Пластовий Дім у Львові (Кооп. Банк „Дністер“, вкл. книж. ч. 15.000) зложили:

1) Пос. д-р Дмитро Левицький — 100 зол. і кличе: посла д-ра Івана Блажкевича з Денисова і інж. Романа Шепевича з Козови.

2) Пі Іванна Левицька — 100 зол. і кличе п. Нусю Терлецьку і Марію Терлецьку у Львові.

3) Пос. Остап Луцький — 100 зол. і кличе: сенатора д-ра А. Горбачевського і посла Івана Ліщинського.

4) Дир. Ярослав Колтунюк — 100 зол. і кличе: інж. Юліяна Мудрака і д-ра Маркіяна Дзеровича у Львові.

5) Дир. Юліян Шепарович — 100 зол. і кличе: п. Мирона Луцького з Ячнева і д-ра Володимира Електоровича з Чорткова.

6) Інж. Юліян Павликовський — 100 зол. і кличе: д-ра Михайла Волошина і дир. Андрія Мудрика зі Львова.

7) През. Модест Каратницький — 100 зол. і кличе: през. Ігната Дзеровича у Львові і радр. Романа Сосновського у Львові.

8) Дир. Ірина Макух-Павликовська — 100 зол. і кличе: пос. Мілену Рудницьку і п. Олену Шепаровичеву у Львові.

9) Д-р Любомир Макарушка — 50 зол. і кличе: посла Володимира Целевича з Бережан і о. Романа Лободича з Залукви.

10) Проф. Северин Левицький — 100 зол. і кличе: д-ра Никифора Гірняка з Тернополя і д-ра Саву Никифорака зі Станиславова.

11) Інж. Андрій Сербин — 50 зол. і кличе: Захара Рудика, бухгальтера Ц. С. і дир. Миколу Скрипку у Львові.

Творення кабінету.

(ік) Сьогодні, як у день іменин марш. Пілсудського, марш. сенату Шиманський, який дістав місію творення кабінету, не провадив жадних переговорів. Щойно на завтра на 5. год. пополудні запросив до себе пос. Недзялковського, як урядуючого голову клюбу ППС. Після того будуть приняті всі представники клюбів, а на самому кінці полк. Славек. На листі персональних кандидатур називають поска Бирку, як віце-премієра, проф. Кшижановського, як міністра фінансів і жінку бувш. міністра Морачевського Софію Морачевську, як міністра праці. Однак все це є досить довільні комбінації. Фактом є, що вчора вечером на нараді в Бельведері брав участь пос. Ян Пілсудський, брат маршала, суддя з Вильна, якого імя теж називають у звязку з нинішньою кризою. Завтра або після завтра має появитися декларація центроліву

Конституційна демаґоґія.

(ік) Сьогодні мало відбутися засідання конституційної комісії. Її голова пос. Маковський (ББ) відкликав засідання, не подаючи причин, але безумовно з огляду на кризу уряду. Після того посли польської опозиції оголосили листа, що мовляв пос. Маковський і цілий клюб ББ унеможливлюють швидке переведення зміни конституції і що вони, польські опозиційні посли, домагаються приспішення конституційних справ.

Летючка проти сойму.

(ік) На вулицях Варшави розкинено сьогодні летючку такого змісту: „З вул. Вейської поширюється на цілий край заразу, підкопують там будівлю польської держави. Звідти дармоїди, кириники сіють замішання та паніку. Звідтіля виводиться нужда і розпука народу. Час скінчити з пасивністю і безличністю в дні 19. ц. м. Стаємо всі до апелю. Всі під Бельведер, під прикази команданта. Збірка в год. 6. на майдані Пілсудського“. Підпис: Леґіони варшавського округу. — Внаслідок тої летючки в 6. год. пополудні на майдані Пілсудського (бувш. царський майдан) справді зібралося кількасот осіб з транспарентами „геть зі соймом“, „жадаємо конституції проголошеної президентом“. Зливний дощ розпорошив демонстрантів. Звертають увагу, що летючка не була сконфіскована.

Помер льорд Бальфур.

З Льондону повідомляють, що в Уікінг помер 19. березня льорд Артур Джеймс Бальфур, бувший консервативний премієр, у 81. році життя. Покійний був визначним державним мужем. Перший раз вибрали Бальфура до палати громад, коли йому було 26 літ. У 1887 р. був шефом державного секретаріяту для справ Ірляндії, а пасля вигаснення каденції вже як визначний політик станув на чолі парл. групи уніоністів. У 1922 р. після прем. Селсбері узяв керму держави й оставав на тому становищі 3 роки. Підчас війни, в 1915 р., Бальфур увійшов до коал. кабінету Льойд Джорджа, як перший льорд адміралітії та аж до перемиря 1918. був держ. секретарем закордонних справ. У 1922 р. став льордом-премієром Ради. Бальфур не був жонатий, титул по ньому одідичить його брат. Покійний був творцем декларації в справі утворення в Палестині нац. осідка для жидівського народу із застереженням цивільних і релігійних прав для нежидівських громад.

„Бомба“ в св. Юрі.

Дня 19. березня відбулося в церкві св. Юра богослуження для шкільної молоді з нагоди іменин марш. Пілсудського. Підчас богослуження хтось кинув невеличку петарду-смердючку. Патерда була нешкідлива. Після богослуження на подвірі вибухла друга такасама петарда. Польські часописи повідомляють, що як підозрілого в киненні петарди арештовано Волод. Мулькевича та нібито в нього найшли три летючки УВО, з яких одна гльорифікує Бесарабову, друга студ. Любовича, вбитого м. р. після нападу на грошового листаря Кохановського при вул. Городецькій, а третя взиває бойкотувати іменини марш. Пілсудського.

З судової салі.

Майор Рильський перед перемиським судом.

У середу предсідник розправи оголосив ухвалу трибуналу, що допускає деякі внесення оборони та прокуратора, згідно з якою переслухають кільканацять нових свідків. Одна з важніших справ, що її мають вияснити нові свідки, це японське просо, яка то справа виринула тому кілька днів. А саме один із свідків зізнав, що споза проса бачив Рильського, як він утікав. Рильський твердить, що свідок не міг бачити його, бо просо густе наче мур, а високе навіть на 4 метри (?). Свідок Сателі, жінка капітана зі Львова (своячка Рильського) обтяжує зізнаннями майора Рильського. З її зізнань виходить, що Поплавський був щирий приятель Рильського. Поплавський говорив їй, що ніхто лише Рильський вбив жінку та що Чайківський дав 7 моргів поля, щоби мовчала, а потім обіцяв їй 50 моргів і що з нею оженеться. Раз Поплавський привів до Сателевої Ростоцького та сказав їй, що повинна приобіцяти йому (Ростоцькому) 20 тис. долярів і що коли дістане спадщину, зробить його управителем. Сателева згодилася, хоч здогадувалася, що це якийсь підступ. Ростоцький говорив їй, що Рильський хотів віддати жінку до дому божевільних і робив до того приготування. Ростоцький оповідав їй теж, що Рильська боялася, щоби чоловік не отруїв її. На коридорі перемиського суду Поплавський сказав до Сателевої: „Лише нічого про тих 20.000 дол.“ Раз Поплавський із записника відчитав Сателевій, що „Рильський украв жінці брилянти. Вчинив їй авантюру. На довіреного вибрав обі людину, що 18 літ сиділа в тюрмі та його вживав як любовного післанця до Ганьки в Перемишлі“. Свідок перечить, начеб підкупила Ростоцького.

Процес „Орбісу“.

Третього дня розправи проти бувш. директорів „Орбісу“ зізнавали представники мін-ства комунікації, передовсім радн. Пясецький та дир. департаменту Угнятя. Вони на приказ зал. влади розглядали дані акти та впали на слід надужить. Ті свідки твердять, що „Орбіс“ не відсилав на час заінкасованих за білети грошей та що винен зал. скарбові подану в акті обвинувачення суму. Дир. Угнятя твердить, що обв. Дуткевич протегував у мін-стві справи „Орбісу“.

Похорони Прімо де Рівери.

Дня 19. березня приїхав у Мадрид поїзд із тілом пок. Прімо де Рівери. Одну салю двірця перемінили на каплицю і в ній зложили тіло Адютанти бувш. диктатора держали почесну варту. Відправлено кілька панахид; на одній був король і члени кор. дому. Потім тіло перевезли на цвинтар. Здовж вулиць стояло військо й публика.

Страшна смерть робітника.

При інсталяції на стовпах у фірмі Бровн Бовері у Ярославі працював робітник Гібнер. Він ухопився ел. дротів і повис на них, поражений ел. струєю.

Згоріло 120 людей на кораблі

На кораблі „Букараманга“ на ріці Магдалини (Болівія) вибухла пожежа нафти. Корабель згорів, а з ним 120 пасажирів із капітаном.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·89·40—8·90·50, канадійський долар 8·80·00—8·80·50, чеська корона 0·26·33—0·26·66, австрійський шілінг 1·25·33—1·25·50, румун. лей 0·05·00 – 0·05·50, француський франк 0·34·75 – 0·35·00, швайцарський франк 1·71·90—1·72·10, фунт штерлінгів 43·50·00—43·80·00, радянський червінець 15·00 – 15·50, німецька марка 2·12·77—2·12·85

Золото: 20 корон 36·40·00—36·60·00, 20 франків 34·20·00—34·50·00, 20 німецьких марок 42·00·00—42·40·00 10 російських рублів 46·00·00—46·40·00.

Нарада у маршалка сойму.

(зк) У вівторок відбулася нарада маршалка сойму з віцемаршалками, на якій устійнено календарик нарад сойму на найблизчий час. Найближче засідання передбачується на 24. ц. м., однак офіціяльно про це ще не повідомлено. У висліді наради марш. сойму післав до проф. Бартеля, як провізоричного премієра листа, звертаючи увагу йому, що всім законопроєктів, які зголосив сам уряд, вимагають полагодження до кінця цеї сесії, а крім них бюджетовий прелімінар на слідуючий рік. Цим листом марш. Дашинський хоче звернути увагу, що обструкція, яку заповідає ББ звертається проти внесків самого уряду.

Справа міністра Чеховича.

(зк) На бюджетовій комісії у вівторок йшов дальше розгляд дод. кредитів за р. 1927-28. Найгострішу критику цих кредитів перевели пос. Рибарський (НД) і пос. Ліберман (ППС). При голосуванні скреслено 8 міл. додаткового диспозиційного фонду для президії ради міністрів, які, як відомо, пішли на вибори. Крім того счеркнено кілька інших дрібніших позицій. Принято резолюцію: Сойм стверджує, що уряд у бюджетовому році 1927-28 переступив бюджет без законних підстав, які не були оправдані ані обовязуючі, ані правними зобовязуваннями держави, ані конечним зростом видатків на платні і кредит, що їх принціпово означив скарбовий закон. Таких видатків було 230 міл. Сойм стоючи супроти докованих фактів не відмовляє леґалізації, однак стверджує, що уряд поступив нелеґально і допустився надмірного збільшення державного бюджету.

Жалоба еспанського уряду з приводу смерти Прімо де Рівери.

Дня 17. ц. м. у Мадриді відбулось надзвичайне засідання ради міністрів у справі похоронів Прімо ре Рівери. Теперішній уряд Еспанії стоїть на становищі, що хоч диктатура Прімо де Рівери мусіла закінчити свою ролю, то вона була хвилево потрібним і нормальним історичним явищем та що Прімо де Рівера має супроти еспанської держави великі заслуги, тому уряд оголосив у цілій Еспанії жалобу і дав дозвіл на перевезення тіла диктатора до Мадриду.

Міністри з б. уряду Прімо де Рівери виїдуть на кордон, щоби віддати пошану тлінним останкам диктатора на межах його вітчини. Разом з міністрами виїдуть делегати „Патріотичної Унії“. „Патріотична Унія“ видала комунікат, в якій заявляє, що вона бере на себе всю відповідальність за політику диктатора і що останні тижні життя Прімо де Рівери були найтяжчі в його житті.

Тіло диктатора забальзамовано в Парижі, одягнуто в убрання еспанських ченців Кармелітів і дня 19. ц. м. його перевезено до Еспанії.

Льондонська конференція знов перервана.

З Льондону пишуть, що льондонська конференція перервана на 1 тиждень. Відбуваються тільки закулісові наради, яких висліди дуже сумнівні. Є переконання, що проект утворення Союзу 5 держав не можливий до здійснення і що договір між цими 5 державами не буде підписаний.

На мадярсько-югославянськім кордоні.

Югославянська прикордонна сторожа стріляла до невідомого чоловіка, що втікав на мадярський бік. Невідомий спинився і його арештовано під селом Удвар. Виявилось, що це хорватський націоналіст, який втікав перед судовою відповідальністю за політичний атентат.

Гостина шведського короля у римського папи.

Італійська преса з вдоволенням підкреслює, факт, що шведський король, хоч сам протестант, на днях зложив папі візиту і був на богослуженні в церкві св. Петра.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Складайте жертви на оселю українських робітників пера в Ямнім!

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

НОВИНКИ

— 1. квітня 1930 — це послідний реченець вирівнання залеглостей за передплату. Усім тим П. Т. Передплатникам, що цього не зроблять, здержимо з тим днем висилку часопису.

— **Арештування.** Дня 18. ц. м. в год. 12. вночі львівська поліція арештувала на Знесінню 19-літнього учня семинарії Петра Франчука з Волині, Павла Данилюка, 20-літнього учня, також із Волині, Петра Водницького й Олексу Малиновського. Всіх обвинувачують в антидержавній агітації. — Дня 19. ц. м.поліція перепровадила ревізію у п. Мулькевичевої у Львові, вул. Кентшинського ч. 10. Ревізія тревала від год. 10—12.30. Причина ревізії: арештовання її сина Володимира Мулькевича під Юром в часі богослуження.

— **Драматичній Вечір „Хмаролому“.** В неділю 23. березня відбудеться Драматичний Вечір „Хмаролому“ в салі б. театру „Уль“ вул. Оссолінських 6. в год. 19.30. Артистичний провідник В. Ковальчук, сценічне оформлення худ. Святослава Гординського. Подробиці в афішах.

— **Виставка образів Крижанівського** отворена щодня від 9—4 до 30. березня на Мохнацького 42.

— **На розбудову Національного Музею у Львові** вплатили: д-р Гвоздецький 20 ам. дол.; д-р З. Левицький 50 зол.; о. Д. Панасевич 25 зол.; о. В. Навроцький, В. Білинський (Бережани), о. Д. Йосифович, о. М. Клюк і д-р Залужний (Золочів) по 10 зол.; д-р С. Кушнір, о. М. Данилович, о. Д. Процик, п. Л. Залеська (Станиславів), д-р Л. Озаркевич по 5 зол.; Уряд парох. у Фалиші 3 зол.; о. П. Бачинський, о. Л. Киналь та М. Іваненко (Дрогобич) по 2 зол.

— **Українські фільми у Празі.** „Меркурфільм“ у Празі заповів дві українські фільми: „Чортова одежа“. Ця фільма — то Гоголевий „Сорочинський ярмарок“. Друга фільма — це „Содома“ („Гайдамаки“ Тараса Шевченка).

— **З українського наукового життя за кордоном.** Дня 18. березня ц. р. в салі „Малої Послухарні“ у Празі відбулося 182 засідання Українського Історично-Фільольогічного Т-ва з таким порядком дня: 1) Л. Білецький: „Збірник Інституту Т-ва Шевченка в Харкові „Шевченко і його оцінка“; 2) П. Богацький: „Шевченкіяна“ 1927—1930 р.

— **Ще одна комун. друкарня.** Львівська поліція викрила комуністичну друкарню в Замарстинові при вул. Ставовій ч. 22. Арештували, караних уже за комун. діяльність, торг. помічника Ґрінберґа та Френклівну. Заквестіоновані матеріяли: цикльостиль, друки і т. д. відставила поліція з арештованими до суду.

— **Тесть убив зятя.** У Грималові, після програного процесу за маєток, застрілив богатий господар Стибніцький свого зятя.

— **Вбивство торговця прядива.** На дорозі з Глинян до Ляшок убито 27-літнього торговця прядива Уляєра. Вбивник зрабував мабуть 7 золотих.

— **Вбили лісничого.** Як це вже в пресі писалось, невідомі вбивники застрілили недалеко стації Нова Гребля лісничого Зелінського із Мощан, пов. Ярослав. Це сталося ще перед місяцем, а на днях поліція арештувала Юрка Курача із Козаків біля Суховолі, Івана Воту з Ришкової Волі (Ярославщина). Всі арештовані признались до вбивства лісничого Зелінського.

— **На Поділлю западається земля.** Як відомо, на Поділлю є підземні печери, з яких деякі відкрито, як напр. у Більчу і Кривчу. Але багато таких печер не були нікому відомі. І ось на днях недалеко Мельниці у Борщівщині в лісах запалася земля на просторі 70 м² у глибину 18 м. Очевидно причиною цього геольоґічного явища були підземні печери, які на провесні збільшилися й не видержали тягару землі. Неосвічені селяни, не розуміючи природних причин цього звичайного явища, бачуть у ньому якийсь тайний знак, що заповідає великі нещастя.

— **Напад божевільної на священика.** У Мадярськім місті Грані одна жінка збожеволіла в церкві підчас богослуження і прискочивши з ножем до священика, хотіла його вбити. Поранений священик втік від престола до захристії, а присутні вирвали з руки божевільної ніж та вивели її з церкви. Священик поранений в лице.

— **Загадочна епідемія в Америці.** В Америці появилась нова загадочна епідемія, яка загостила вже і до Ню Йорку. Дотепер занедужало понад 500 осіб, з чого більшість померла. Особи заатаковані цею недугою, дістають нагло страшні корчі, параліж рук і ніг, падають непритомні на вулицях. Серед недужих багато шкільної дітвори. Лікарі не в силі винайти ані причини недуги, ані ліку на неї.

— **Визиск праці дівчат.** Дівчата, що працюють в 5- і 10-центових склепах в Америці, зачинають протестувати, що власники склепів визискують їх працю. Вони одержують пересічно 12 долярів тижнево. Є такі, що одержують лише по 8 долярів, а найвищу платню в сумі 18 долярів тижнево одержує лише дуже мало дівчат. Дівчата нарікають, що їх працю використовують тому, що вони звичайно живуть при батьках і їх удержання нічого не коштує, хоч їх заробіток того видатку не покриває.

— **„Ukrajina“** ч. 3. з 14. березня (тижневик, що виходить у Празі в чеській мові) присвятила першу сторінку роковинам Тараса Шевченка і подала в перекладі частинку з „Посланія Шафарикові“, велику статтю „Тарас Шевченко — поет славянського братерства та зєдинення“ і портрет Шевченка.

Зі спортового життя.

З Львівського Клюбу Ситківкарів.

Загальні Збори Львівського Клюбу Ситківкарів відбудуться в неділю, 30. ц. м., в год. 11 передпол. в льокалі „Української Бесіди“ в Народньому Домі. На дневнім порядку прочитання протоколу з попер. Заг. Зборів, звіти, вибір нового виділу, устійнення вкладки на біжучий сезон та евентуалія. Участь усіх членів конечна.

Пінґ-понґ: Сокіл IV. — Україна 7 : 0.

Перші змагання цих дружин у пінґ-понґу, які відбулися в домівці Сокола IV. дня 16. ц. м., принесли заслужену перемогу Соколові IV. Гру ведено в гострому темпі, а найкращими партіями були: Чорний (С.) — Княшницький (У.); Добрянський (С.) — Назар (У.) та Маланчук (С) — Хамула юніор (У.).

Заповіджені на 9. ц. м. змагання в пінґпонґу Сокола IV. з УСК. не відбулися.

При цій нагоді подаємо до відома, що дружина копаного мяча при Соколі IV. не вписана до ЛЗОПН.

З т-ва „Пролом“ у Станиславові.

Заходом С. Т. „Пролом“ у Станиславові відбувся в неділю 9. ц. м. в салі кіна „Варшава“ виклад проф. Петра Франка на тему: „Спорт під сучасну хвилю“. При переповненій салі вислухано цього цікавого викладу. Дохід із добровільних датків вступу призначено на спортове приладдя.

По відчиті відбувся біг навпростець. Траса виносила 3.200 м. Бігало 12 змагунів. Перше місце здобув Демянчук І. в часі 10·37 мін., 2) Бриндзей, 3) Городенко.

На внесене зголошення до ЛЗОПН. принято „Пролом“ до Б-кляси. Дружину копаного мяча вивіновано як слід завдяки помочі таких установ і громадян: Епископська Конзисторія 50 зол., Український Коопер. Банк 50, Повіт. Союз Кооп. 25, Маслосоюз 25, СУСС. 43, Федір Величко 25, радн. Лев Чачковський 18, Т. О. М. 10. Наші ремісники п. Василь Сокологорський і п. Петро Фесюк жертвували по парі футб. черевиків. Усім жертводавцям складає виділ „Пролому“ щиру подяку і сподіється, що й інші наші громадяни й установи, вписуючись у почесні члени т-ва, допоможуть йому в дальшій нелегкій праці.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 19. березня п. р.: за масло експортове солене пріма по 5·10 зол., за масло несолене бльокове 4·90 зол. за кільоґрам; за літру молока 0·34 зол.; за літру сметани 1·80 зол.; яйця копа 6·20 зол.

Тенденція цін знижкова.

Дописи.

КАЛУШ. (**Відповідь на допис у „Ділі“ з 12. ц. м.**). Подаю до відома, що дописувач „Діла“ невірно поінформував нашу суспільність про деякі події й деяких людей у Калуші. Так не є правдою, що Фельчинські не мають вивіски і в українській мові. Навпаки: і на їх канцелярії і на їх реклямовому тягаровому авті, яке розвозить дзвони, є українські написи. А скільки наших робітників працює у фабриці Фельчинських і скільки та фабрика дає на наші цілі, то дописувач мусить чейже знати. Не є також правдою, будьтоби о. катехит народньої школи і великий кооператор „Хліборобського Союзу“ не платили на народні цілі. Щодо мене, то я плачу на народні цілі по своїй спроможности. — **о. М. Майорчак у Калуші.**

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Четвер, 20. березня, год. 7·30 веч. „Аіда“ Гостинний виступ тенора Манна. Пятниця, 21. березня, год. 7·30 веч. „На переломі“.

Малий Міський Театр:

Четвер, 20. березня, година 7·30 веч. „Процес Мері Деген“. 60-та вистава Ціни знижені.

Театр ревії „Гонг“ — в салі кіна „Кольосей“:

Четвер, 20. березня, „Тут найдеш нуяк“. Дві вистави: год. 7·30 і 9·30 веч.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма Співаючий сміхун (Ол. Джолсон) „Любощі сучасної дівчини“ (Колін Мур).
КАСІНО: Каруселя гріху.
КОЛЬОСЕИ: На слідах злочинця. Діточа республика.
ЛЕВ: Культ тіла.
МАРУСЕНЬКА: Краса життя (Жеромського).
ОАЗА: Злодій з Багдаду.
ПАЛЯС: Звукова фільма: „Мельодія сердець“ (Віллі Фріч, Діта Парльо, циганські пісні Янчі Бальога).
ПАН: Чотири чорти.
ПАСАЖ: Орел Тексасу (Рекс Бел). — Американська комедія. Ґомонтів тиждень.
ПРОМІНЬ: Дощ рож або життя та чуда св. Тереси.
СТИЛЕВЕ: Чарівні ночі (Повоєнний кукина).
ФАТАМОРГАНА: Ґраф Монте Хрісто (дві серії разом).
ХИМЕРА: Гра пристрастей.
УТІХА: Моряк солодких вод. Золота фарма.

Програма радіо.

Четвер 20. III. 1930.

ЛЬВІВ: 11·58 Сигнал часу, метерольоґічний комунікат, 12·20 Концерт грамофонових плит; 17·45 Попол. концерт із Варшави, 18·45 Всячина, Підгалянські балачки, 19·10 Концерт грамоф. плит і всячина, 19·58 Сигнал часу, 20·00 Гейнал з Марійської вежі, програма на найбл. день, 20·15 Фейлєтон „Калі Меґдан“ (з Варшави), 20·30 Веч. концерт, фортеп. рецітал Енріка Россі, піяніста з Риму (з Кракова), 21·30 ревія з театру „Веселий вечір“ (під Месальскою).

Пятниця 21. III. 1930.

Варшава (1411,7) 17·45 Концерт. **Краків** (312,8) 16·25 Грамофонові плити. **Гельсінгфорс** (221) 19·00 Радіоорхестра. **Ляйпціґ** (259) 16·30 Солісти Пельман і Рікнер та челіст Блюмер. **Льондон** (356,3) 19·40 Радіокабарет. **Берлін** (418) 21·00 Сучасні композитори. **Стокгольм** (436) 17·00 Музика з Ґетбеорґу. **Рим** (441) 13·00 Радіоквінтет. **Лянґенберґ** (473) 17·30 Радіоорхестра. **Прага** (487) 20·30 Фортепяновий рецітал. **Міляно** (501) 19·15 Легка музика. **Брюссель** (509) 18·00 Радіотріо. **Відень** (516,3) 16·45 Концерт солістів. **Будапешт** (550) 17·30 Циганська музика. **Ленінград** (1000) 16·00 Концерт. **Харків** (1304) 19·00 Популярний концерт.

Субота 22. III. 1930.

Варшава (1411,7) 17·45 Слуховище для дітей. **Краків** (312,8) 16·40 Грамофонові плити. **Гельсінгфорс** (221) 18·15 Радіорхестра. **Ляйпціґ** (259) 16·30 Концерт. **Льондон** (356,3) 19·45 Популярний концерт. **Берлін** (418) 19·10 Весела програма. **Стокгольм** (436) 19·50 Популярна музика. **Рим** (441) 13·00 Радіоквінтет. **Лянґенберґ** (473) 17·30 Танкова музика. **Прага** (487) 21·30 Скрипковий рецітал. **Міляно** (501) 19·15 Обідова музика. **Брюссель** (509) 19·30 Грамофонові плити. **Відень** (516,3) 18·15 Циганська капеля. **Мюнхен** (533) 16·00 Концерт піяніста Леопольдера. **Будапешт** (550) 10·00 Концерт солістів. **Ленінград** (1000) 19·00 Концерт Консерваторії **Харків** (1304) 16·00 Легка музика. **Париж** (1725) 21·45 „Тартюф“.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр під упр. П. Карабіневича. 1575 12—?

Загіря:
20/III Шукаю мужа.
21/III Вір Ізраїлю.
22/III Король життя.
23/III Король життя.
Сянік:
24/III Король життя.
25/III Вір Ізраїлю.
26/III Базар.

Загальний Збір Народньої Гостинниці кооп. стов. з обмеж. порукою у Львові, відбудеться дня 12. квітня 1930 р. (субота) в 5-ій год. пополудні в салі стовариширення, вул. Костюшка ч. 1/II. Порядок нарад: 1) Відкриття Загального Збору. 2) Відчитання протоколу з посліднього Загального Збору. 3) Звіт Дирекції з діяльности стовариширення й затвердження білянсу з внесенням Надзірної Ради на розділ чистого зиску за 1929 р. 4) Звіт Контрольної Комісії. 5) Звіт Ревізійного Союза У. К. 6) Вибір двох членів Надзірної Ради на місце уступаючих. 7) Вибір трьох членів Контрольної Комісії. — Рішення Збору є правосильне незавсимо від числа приявних членів-учасників. Рахунки й білянс до перегляду членам виложені в домівці стовариширення протягом 14 днів перед Загальним Збором. — Львів, дня 15. марта 1930 р. **Роман Сосновський** предсідник, **д-р Ярослав Олесницький** секретар.

— **На „Рідну Школу“** зложили 100 зол. Вп. Батьки і рідня в 10 річницю смерти Найдорожчого Сина і Брата, Романа Навроцького, поручника УГА, замісць квітів на його далеку могилу; Михайло й Ольга з Креницьких Гундичева — Кульчицькі 25 зол. замісць повідомлень про своє вінчання; Степан Залеський, Львів 10 зол. замісць побажань з нагоди вінчання д-ра Волод. Гамерського Впов. Жертводавцям складає щиру подяку **Головна Управа.**

Чергові сходини Кружка Батьків Акад. Гімназії відбудуться в неділю (23. ц. м.) в 11 год. передполуднем з рефератом д-ра Р. Цагельського: „Про потребу шкіл ріжних типів“. Виділ просить членів о якнайчисленішу участь.

Виділ Т-ва Українська Захоронка у Львові складає отсим Вп. Галі Левицькій (фортепян) якнайщирішу подяку за безінтересовну участь в Концерті дня 16. березня 1930 р.

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

кооп.

„Українське Народне Мистецтво“

жіночої промислової кооп. у Львові **відбудуться дня 29/III. ц. р. в 5. год. попол. в льокалі „Труду“, Ринок 39/I. п.**

зі слідуючим порядком нарад:

1) Відчитання протоколу останніх Заг. Зборів.
2) Звідомлення Дирекції і Надзірної Ради за 1929 р.
3) Звідомлення Контрольної Комісії.
4) Затвердження білянсу за 1929 р. і уділення абсолюторії Дирекції.
5) Розділ чистого зиску.
6) Відчитання звіту з ревізії, переведеної Р. С. У. К.
7) Вибір 3 членів Надзірної Ради.
8) Зміна цілого статуту.
9) Внесення і запити членів.

Якщо в назначеній годині не буде вимаганої статутом скількости членів, то збори відбудуться в 6. годині попол. з тим самим порядком нарад, без огляду на число присутніх членів.

Білянси виложені в льокалі кооперативи — в урядових годинах 9—1.

1655 **Надзірна Рада**

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.